

ОШ „Вук Караџић“, Лозница

Критеријуми оцењивања за наставни предмете Ликовна култура и Музичка култура

На основу Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању „Службени гласник РС“, бр. 34 од 17. маја 2019, 59 од 22. априла 2020, 81 од 5. јуна 2020. утврђени су критеријуми оцењивања у оквиру предмета ликовна култура и музичка култура од 5 до 8. разреда.

Ликовна култура

Формативно и сумативно оцењивање

Формативно оцењивање се врши свакодневно кроз редовно праћење и процену напредовања ученика у остваривању прописаних исхода и стандарда постигнућа. Формативне оцене се евидентирају у педагошкој документацији наставника и најчешће се односе на редовно праћење напретка постигнућа ученика, степен самосталности у раду, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење као важни елементи повратне информације о учениковом напредовању, похвале и препоруке за даљи рад.

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, наставне јединице, теме или на крају класификационог периода на основу оцена из следећих елемената:

- практични ликовни радови

Сваки практични рад се сумативно (бројчано) оцењује и оцена се евидентира у педагошкој документацији наставника. Оцењује се организација композиције практичног рада, ликовна целовитост, оригиналност, употреба ликовних техника и средстава. Приликом

оцењивања практичних радова у обзир се узимају индивидуалне способности ученика и уложен труд и напредовање у односу на претходни период.

- испуњавање радних обавеза

У оквиру овог елемента који обухвата однос према раду, према себи и другима ученик се оцењује бар једном у току класификационог периода. Оцена формативна и сумативна (на крају класификационог периода) и евидентира се у педагошкој документацији наставника.

- теоретско знање

Теоретски садржаји у предмету ликовна култура односе се на знања о ликовној форми, уметничком наслеђу и естетској анализи. Процењује се разумевање, повезивање и вербално изражавање. Процена се врши усмено, односно вербално или писано у форми записивања одговора, утисака, кратких есеја или петнаестоминутног теста са питањима различитог типа. Евиденција се води у педагошкој документацији наставника, а сумативно се оцењује бар једном у току полугодишта.

- активност и вољно-мотивациони аспект

У овом елементу процене се у обзир узима активност ученика на часу у разговору, анализи, сарадњи и практичном раду, али и активизам ученика у учешћу на ликовним конкурсима, такмичењима, пројектима, тимском раду, у припреми изложби, естетском уређењу школског простора итд.

Табеларни преглед:

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМСКИХ САДРЖАЈА	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА	НАЧИНИ ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА
1. Развој ученика Настава ликовне културе је индивидуализована и усмерена на целокупан развој ученика, а пре свега на развијање опажања и памћења, креативности, стваралачког мишљења, еманципације,	Оцену одличан (5) добија ученик/ца који/а: – реализује практичне ликовне радове на нивоу стваралачког и критичког мишљења; – производи разноврсне, маштовите и оригиналне идеје;	Наставник у току године прати, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су:

<p>емпатије, свести о општем и личном добру, толеранције, способности сарадње и разумевања различитости, естетичких критеријума, моторике и индивидуалних способности. Повезаност циља и садржаја наставе ликовне културе огледа се у повезаности опажања креативног изражавања и вредновања. Све почиње опажањем: креативно изражавање, посматрање уметничког дела и вредновање. Посматрање, истраживање и стварање изрази су надахнућа, али и примене знања о ликовним елементима, њиховим односима, како би се могле задовољити одговарајуће потребе ученика и развијати ликовни говор. Нужно је развијати и побуде као што су: знатижеља; мотивисаност; отвореност за стицање нових искустава; осетљивост за проблеме; преузимање ризика; толеранција према нејасноћама и самопоуздање, а од спознајних функција: флексибилност; оригиналност; спознају и памћење.</p> <p>2. Креативност</p> <p>Креативност се не везује само за уметност и даровите ученике. Сваки ученик има потенцијал који може да развије уколико му се пружи прилика. У складу са тим, све се чешће истиче потреба за учењем креативности и у настави се већ примењују неке технике за развој креативности (на пример, олуја идеја). Настава предмета</p>	<ul style="list-style-type: none"> – бира одговарајуће ликовне медије, материјале и технике помоћу којих ће на најбољи начин изразити своје идеје, имагинацију, емоције, ставове и поруке; – проналази и систематизује информације из различитих извора и користи их као подстицај за стваралачки рад; – открива, упоређује, повезује и анализира значења појмова из ликовне теме / лекције у уметничким делима разних епоха, другим наставним областима и свакодневном животу; – показује радозналост и склоност ка постављању питања, критикује, дискутује и изражава своје ставове у односу на тему/ликовни проблем; – представља и процењује усмено своје и радове других, аргументовано и афирмативно уз објашњавање процедура и значења и извођење закључака; – показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања у раду на часу <p>Оцену врло добар (4) добија ученик/ца који/а:</p> <ul style="list-style-type: none"> – реализује практичне ликовне радове на нивоу стваралачког мишљења – познаје и користи у свом раду изражајне 	<ul style="list-style-type: none"> – Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...). – Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...). – Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...). – Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...). – Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...). – Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...). – Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о
--	---	---

<p>ликовна култура има огроман потенцијал за развијање креативности сваког ученика (не само ученика који су даровити за уметност). Због тога је важно да ученици постепено стичу свест о томе на који начин су долазили до идеја за рад, шта их је мотивисало, као и да та искуства могу применити и у другим ситуацијама. Основни услов за развој креативности су мотивациони садржаји који подстичу интересовање, одушевљење, имагинацију и позитивну емотивну реакцију, као и настава која ученику (али и наставнику) обезбеђује задовољство у раду. Уобичајени поступак је мотивациони разговор који омогућава да сваки ученик осмисли своју идеју (тему) за рад. Наставник може да испроба у пракси и следеће технике и поступке: постављање ликовног проблема (на пример, кретање облика) и нуђење више тема за рад од којих ученик треба да одабере ону која по његовом мишљењу одговара постављеном проблему (неке од тема треба да буду везане за појмове који нису у вези са кретањем, а може се десити да ученик пронађе неочекивану везу, односно оригинално решење); извлачење цедуља (2–3) на којима су исписани наизглед неспојиви појмови које треба повезати у смислену ликовну целину/ликовну причу; симулација ситуације у којој су ученици „дизајнери”, а наставник је „купац” који наручује продукт и поставља услове (на пример, тражи</p>	<p>могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности како би на адекватан начин изразио своју идеју, концепт;</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи самостално или у сарадњи са другима одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – разуме, повезује и анализира значења појмова из ликовне теме / лекције са другим наставним областима и свакодневним животом; – активно тумачи уметничка остварења различитих култура и епоха у складу задатим критеријумима и са личним доживљајем; – процењује и аргументује сопствене и ставове и поступке у анализи својих радова и радова других ученика; – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања у раду на часу. <p>Оцену добар (3) добија ученик/ца који/а:</p> <ul style="list-style-type: none"> – реализује практичне ликовне задатке поштујући основне захтеве задатка; – делимично истражује могућности различитих ликовних медија, техника и материјала помоћу којих изражава своју 	<p>простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...). – Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму).
--	---	--

<p>комбинацију три боје или једну боју која доминира...); асоцијације (од ученика се тражи оригиналан рад мотивисан једним појмом или сликом, звуком, појавом, поруком, текстом...).</p> <p>3. Опажање</p> <p>Опажање се темељи на знању и осећајима ученика. Наглашава се ликовно-естетска перцепција, дакле ликовни и тактилни опажаји, спознаја и осећаји у којима ученици проналазе смисао у комуникацији с околином и уметничким ликовним делима. Задаци сваке наставне јединице развијају способност посматрања и уочавања карактеристика ликовних елемената. Треба увек осигурати пуно ликовних примера и подстицати ученике да изразе оно што су истраживали, подједнако речима као и ликовно-техничким средствима.</p> <p>4. Ликовне технике и материјал</p> <p>Ликовне технике и материјал обрађују се кроз кратко упутство и савете током рада, у оној мери која је неопходна, јер се учење заснива на самосталном (и у сарадњи са другима) истраживању изражајних могућности техника, прибора и материјала. Наставник указује ученицима и на основне карактеристике неког материјала или прибора. На пример, уколико ученик црта и боји фломастерима његов рад ће с временом</p>	<p>идеју, концепт;</p> <ul style="list-style-type: none"> – сарађује у тиму и показује кооперативност у раду; – повезује кључне текстуалне податке и визуелне информације; – повезује стечена знања са осталим наставним садржајима и свакодневним животом; – разуме контекст културног наслеђа различитих епоха; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – описује, исказује утисак о свом раду и радовима других ученика; – показује делимични степен активности и ангажовања у раду на часу. <p>Оцену довољан (2) добија ученик/ца који/а:</p> <ul style="list-style-type: none"> – реализује практичне ликовне радове поштујући основне захтеве задатака; – уочава и формулише ликовни проблем, појмове из теме/лекције, природе и окружења; – комуницира и изражава своје мисли и осећања; – показује мањи степен активности и 	
--	--	--

<p>бледети и нестати, а уколико користи перманентне маркере треба да их користи према инструкцијама, јер су поједини маркери токсични. Ученици могу да буду демотивисани уколико покушају да добију секундарне боје или жељени тон мешајући водене боје које садрже мању количину (неквалитетног) пигмента. Једно од решења је да заједно експериментишу позајмљујући једни другима материјал. Употребљена амбалажа, уколико није припремљена (опрана, термички обрађена и сл.) садржи штетне микроорганизме.</p> <p>5. Теорија обликовања</p> <p>Договорена теорија не постоји, већ се у литератури срећу различите поделе и тумачења. Од наставника се очекује да буде упознат са различитим тумачењима и да их критички процени и одабере. У програму је предвиђено тумачење простора и тумачење композиције (врсте композиција, ликовни елементи и принципи компоновања), међутим, свесно је избегнуто истицање једног од могућих тумачења. Теорија обликовања се може посматрати као отворени дијалог када је реч о уметничкој школи или факултету. Имајући у виду да би овакав приступ само збунио ученике основне школе најбоље је задржати се на једноставним, основним информацијама. Појмови из теорије обликовања објашњавају</p>	<p>ангажовања у раду на часу.</p> <p>Оцену недовољан (1) добија ученик/ца који/а:</p> <ul style="list-style-type: none"> – практичне радове не реализује у потпуности; – не доноси одговарајући прибор и материјал за рад; – не препознаје, не именује и не примењује ликовне елементе који се обрађују у ликовној теми, природи, окружењу или ликовним делима; – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање у раду на часу. 	
---	---	--

се на примерима уметничких дела и на примерима из природе и урбаног окружења. Знања из теорије обликовања нису примењива само у ликовном раду и настави других предмета, већ и у свакодневном животу ученика. На пример, распоред ствари према одређеном ритму у соби ученика може да омета или да подстиче концентрацију, одређене боје подстичу агресивност... Теорија обликовања се од петог до осмог разреда постепено учи и примењује, а предвиђно је да ученици буду упознати са могућом применом стечених знања у свакодневном животу, наставку школовања и у различитим занимањима.

6. Медијска писменост и комуникација

Као и до сада, садржаји који омогућавају стицање медијске писмености планирају се у корелацији са садржајима предмета *српски језик* и односе се на читање (разумевање) садржаја слике, текста и мултимедијалних садржаја. Имајући у виду да су ученици све раније изложени различитим садржајима на интернету, као и штетним (негативним) порукама које се провлаче кроз рекламе, игрице, музичке спотове, мимове и др. потребно је успоставити и корелацију са садржајима предмета *информатика и рачунарство, техника и технологија, грађанско васпитање* или *веронаука*, као и

са осталим предметима који предвиђају медијско описмењавање.

Медијска писменост подразумева и способност визуелног споразумевања, односно комуницирање медијумима ликовних уметности. Осим слободног и спонтаног изражавања, које је заступљено у највећем проценту, ученици се оспособљавају и да изражавају своје идеје, замисли, поруке, ставове, емоције... различитим медијумима ликовних уметности.

7. Уметничко наслеђе

Садржаји уметничког наслеђа обухватају ликовна дела и споменике културе из прошлости и уметничка дела настала у 20. и 21. веку, епохе, стилове, правце, појаве, трендове, уметнике и уметничке групе, значајне споменике културе, манифестације, установе културе, установе за заштиту културне баштине... Приликом обраде ових садржаја фокус није на меморисању података, већ на развијању сензибилитета за доживљавање и разумевање дела, као и на сагледавању развоја уметности кроз историју и међусобног утицаја уметности и друштва. Неизоставни садржаји су најзначајнија дела из светске културне баштине, а посебна пажња се посвећује баштини на тлу Србије. Ови садржаји се планирају у корелацији са садржајима

предмета историја и музичка култура, а могу да се обраде кроз интегрисану наставу, пројектне задатке, играње улога, insitu...		
---	--	--

наставници ликовне културе: Ана Фафулић и Анђелко Тешмановић

Музичка култура

Број оцена у петом разреду је минимум четири оцене у полугодишту, а у шестом, седмом и осмом разреду је минимум две оцене.

На часу музичке културе се оцењује: певање, знање из музичке теорије (усмено, писмено), свирање на музичком инструменту (металофону), активност на часу, активност на културним манифестацијама (певање соло, певање у певачкој групи, певање у хору, свирање у оркестру, посећивање културних манифестација), однос према предмету музичка култура.

У 5. и 6. разреду из предмета музичка култура оцењује се: певање песме, знање из музичке теорије (усмено, писмено), свирање на музичком инструменту и зато су критеријуми оцењивања следећи:

5.и 6. разред

Певање песме:

оцена 5 – интонативно, ритмички и изговор текста, солмизација, тактирање песме без грешке

оцена 4 – интонативно, ритмички и изговор текста песме са неколико мањих грешака

оцена 3 – интонативно или ритмички погрешно, изговор текста добар

оцена 2 – без интонације, неритмички, неразумео се изговор текста

оцена 1 – није научио, ниште није отпевао, неће да пева

Знање из теорије музике, музичке историје, музичких инструмената:

оцена 5 – зна да објасни, сам да преприча и више лекција

оцена 4 – зна само једну лекцију добро, или више са мањим грешкама

оцена 3 – има половину знања из музичке теорије

оцена 2 – има слабо знање, врло мало, зна да одговори само на једно или два питања

оцена 1 – не зна, није научио, одбија да одговори.

Свирање песме или музичке композиције на музичком инструменту:

оцена 5 – интонативно и ритмички свирање без грешке или са једном до две мале грешке.

оцена 4 – свирање са неколико мањих грешака (3-5), или интонативно добро а ритмички са грешкама.

оцена 3 – свирање са више грешака, пола песме или композиције погрешно.

оцена 2 – добро одсвирано само неколико тонова

оцена 1 – није научио да свира, незна да одсвира ни један тон, не жели да свира.

У 7. и 8. разреду из предмета музичка оцењује се: певање песме и знање из музичке теорије (усмено, писмено), музичке историје (усмено, писмено) и науке о музичким инструментима (усмено, писмено) и зато су критеријуми оцењивања следећи.

7. и 8 разред:

Певање песме:

оцена 5 – интонативно, ритмички, солмизација, тактирање и изговор текста песме без грешке

оцена 4 – интонативно, ритмички и изговор текста песме са неколико мањих грешака

оцена 3 – интонативно или ритмички погрешно, изговор текста добар

оцена 2 – без интонације, неритмички, неразумео се изговор текста

оцена 1 – није научио, ниште није отпевао, неће да пева

Знање из теорије музике, музичке историје, музичких инструмената:

оцена 5 – зна да објасни, сам да преприча и више лекција

оцена 4 – зна само једну лекцију добро, или више са мањим грешкама

оцена 3 – има половину знања из музичке теорије

оцена 2 – има слабо знање, врло мало, зна да одговори само на једно или два питања

оцена 1 – не зна, није научио, одбија да одговори.

На оцену из музичке културе позитивно утиче и:

Активност у изборним предметима, манифестацијама, приредбама, фестивалима (певање, певачка група, хор, оркестар), посећивање културних дешавања из области музике, активност на часу, лепо понашање, дисциплина.

Ученикова активност се прати кроз читав ток часа, током школске године: залагање, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање и ангажовање на часу. У току школске године ученици имају рад на свесци, слушању музике, презентацији- пројекту, који се оцењују спрам залагања и труда ученика, тимског рада, посвећености у раду, извршавања задатака који је додељен ученику, начину излагања и презентовања. Наставник своја запажања води у електронском дневнику рада и својој педагошкој свесци.

Ученик за све ове активности на часу може да добије плус или минус, који после одређеног броја, постају бројчана оцена (у 5.разреду након 5 плусева ученик добија оцену 5, после 5 минуса ученик добија оцену 1, у осталим разредима након 3 плуса, ученик добија оцену 5, а након 3 минуса, ученик добија оцену 1).

На оцену из музичке културе негативно утиче и:

Неодговорност, ометање на часу, недоношење прибора за музичку културу (уџбеник, нотна свеска...).

СТАНДАРДИ

Следећи искази описују шта ученик зна и уме на **основном нивоу** у свакој области.

У области **Знање и разумевање** ученик уме да:

МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености

МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско–стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва

У области **Слушање музике** ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:

МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе

МК. 1.2.2. извођачки састав

МК. 1.2.3. музичке жанрове

МК. 1.2.4. српски музички фолклор

У области **Музичко извођење** ученик уме да:

МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције

МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

У области **Музичко стваралашта** ученик уме да:

МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења

МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела

МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима

МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.

Следећи искази описују шта ученик зна и уме на **средњем нивоу** у свакој области:

У области **Знање и разумевање** ученик уме да анализира повезаност:

МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером)

МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми)

МК.

2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

У области **Слушање музике** ученик уме да:

МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)

МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра

Следећи искази описују шта ученик зна и уме на **напредном нивоу** у свакој области.

У области **Знање и разумевање** ученик:

МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела

МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора

МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд

МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

У области **Слушање музике** ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:

МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера

МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера

МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора

У области **Музичко извођење** ученик уме да:

МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.

У области **Музичко стваралаштво** ученик уме да:

МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте

МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК.

3 4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс

Петнаестоминутне провере знања НЕ МОРАЈУ бити унапред најављене. Наставник резултате уписује у своју педагошку свеску, а за извођење оцене су непоходне минимум **две** провере.

Критеријум оцењивања петнаестоминутних провера знања:

оцена 5 - минимум 90% од укупног броја поена

оцена 4 - минимум 70% од укупног броја поена,

оцена 3 - минимум 55% од укупног броја поена,

оцена 2 - минимум 40% од укупног броја поена

наставница музичке културе: Миланка Милићевић